

Tyresö kommun

Björn Åkerblom

Beslut för grundskola

efter riktad tillsyn av Kumla skola
i Tyresö kommun

Tillsyn i Kumla skola

Skolinspektionen genomför en riktad tillsyn av bedömning och betygssättning under hösten och vintern 2012. Vid den riktade tillsynen besöker Skolinspektionen Kumla skola i Tyresö kommun.

Kumla skola besöktes av Skolinspektionen den 8 och 9 november 2012.

Fakta om skolan

Kumla skola är en kommunal grundskola med årskurserna 1-9 och förskoleklass. Skolan leds av en rektor och lärarna i årskurserna 6-9 är indelade i ett arbetslag för varje årskurs. Totalt undervisar 23 lärare i ämnena engelska, matematik och svenska i skolan.

Skolinspektionens omrättning av nationella prov

Skolinspektionen har rättat om 2011 års nationella ämnesprov för årskurs 9 i engelska. För delprov B, *läsa* och *förstå* rättades 116 prov om. Av de omrättade proven avvek 42 prov negativt från ursprungs rättningen, det vill säga, Skolinspektionen tilldelade 42 av proven ett lägre betyg än ursprungs rättaren gjorde. Fyra av de omrättade proven fick ett högre betyg än vid ursprungs rättningen. 70 av proven fick samma betyg vid omrättningen som vid ursprungs rättningen.

För delprov C, *skriftlig produktion*, rättades 112 prov om. Av de omrättade proven avvek 47 stycken negativt från ursprungs rättningen. Åtta av de omrättade proven tilldelades ett högre betyg i Skolinspektionens kontrollrättning jämfört med ursprungs rättningen. 57 prov gavs samma betyg vid kontrollrättningen som vid ursprungs rättningen.

Relationen mellan nationella ämnesprov och slutbetyg

Relationen mellan nationella ämnesprov och slutbetyg på Kumla skola redovisas i sin helhet på Skolverkets webbplats för information om skolornas kvalitetsarbete och resultat, <http://siriskolverket.se/>.

Vårterminen 2012 var andelen elever med samma betyg på de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska i Kumla skola högre än för riket som helhet. Vårterminen 2011 var andelen elever som nådde ett högre slutbetyg än provbetyg i Kumla skola högre än för riket som helhet i ämnena engelska, matematik och svenska. Störst andel elever som fick ett högre slutbetyg fanns i matematik där nästan 40 procent av de cirka 120 eleverna som gjorde

provet, fick ett högre slutbetyg än provbetyg. Vårterminen 2010 låg eleverna i nivå med riket, för samtliga ämnen. Vårterminen 2009 var andelen elever med ett högre slutbetyg än provbetyg för matematik omkring 40 procent, medan andelen i engelska och svenska låg i nivå med riket som helhet.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen har granskat hur Kumla skola arbetar för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning. Tillsynen har visat att detta arbete behöver förbättras. I den riktade tillsynen har Skolinspektionen utgått från den process kring bedömning och betygssättning som skollagen åsyftar, närmare bestämt *att planera för bedömning, att bedöma och sätta betyg samt att följa upp bedömningen och betygssättningen*. Av utredningen framgår att skolan kan förbättra sitt arbete inom två av dessa delområden, det vill säga att planera för bedömning samt att följa upp bedömning och betygssättning.

Av tillsynen framgår att rektorn vid Kumla skola ger lärarna goda förutsättningar att samverka kring såväl planering av undervisningen som sambedömning av enskilda uppgifter och nationella prov. Skolan har inför innevarande läsår ändrat organisation för att möjliggöra en större samverkan mellan lärare, något som flera av de lärare som Skolinspektionen intervjuat uppskattar. Förutom den samverkan som beskrivs ske inom skolan, uppges även att man inom Tyresö kommun har återkommande och strukturerade ämnesmöten där lärarna från de olika skolorna möts och utbyter erfarenhet vad gäller bedömning och betygssättning, bland annat i samband med de nationella ämnesproven. Trots detta visar tillsynen att skolan behöver förbättra sitt arbete med bedömning och betygssättning. Flera lärare menar att de inte känner sig helt säkra vad gäller betygssättningen av eleverna. Eleverna menar att det kan vara svårt att veta vad de ska kunna, och att det är skillnad på hur väl lärarna lyckas förklara detta för dem. Flera av de elever som Skolinspektionen intervjuar uppger dock att de i allmänhet känner sig rättvist bedömda, och att betygen oftast inte kommer som en överraskning för dem.

Kumla skola behöver också förbättra sitt arbete med att följa upp likvärdigheten i bedömning och betygssättning. Uppföljningen sker framför allt på årsbasis och individnivå, vilket gör att det finns få möjligheter att få syn på tids- eller skolspecifika faktorer som kan påverka likvärdigheten i betygssättningen. Exempel på sådana faktorer kan vara lärarnas syn på betydelsen av de nationella proven för slutbetygen, lokal bedömningskultur eller undervisningens genomförande. Detta innebär att rektorn saknar viktiga underlag för att kunna bedöma huruvida betygssättningen i Kumla skola är likvärdig. Av nationell statistik framgår att relationen mellan resultatet på det nationella provet i matematik och slutbetyg i samma ämne varierar i hög omfattning. Vidare visade

Skolinspektionens kontrollrättning 2011 att Kumla skolas lärares rättning av det nationella provet i engelska avvek betydligt mot Skolinspektionens kontrollrättares.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tyresö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 7 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Planera för bedömning och informera

Bedömning

Tyresö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med att planera för bedömning och informera.

- Se till att eleverna informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen.

Av intervjuerna med lärarna och rektorn framgår att flera lärare strukturerat planerar undervisningen tillsammans inom ämnena i varje arbetslag. Lärarna beskriver till exempel att de i flera årskurser har tagit fram gemensamma planeringar som innehåller både gemensamt innehåll och gemensamma prov. Flera lärare menar att skolans omorganisation till arbetslag för varje årskurs har möjliggjort mer samverkan mellan lärare vad gäller planering. Någon engelsklärare menar dock vid intervjuerna att samarbetet inte är lika utbrett inom engelska som i matematik och svenska.

Flera lärare ger exempel på hur de försöker tydliggöra för eleverna vad de ska kunna, bland annat berättar någon lärare att han låtit eleverna se lösningsförslag från olika betygsslag i det nationella provet i matematik. Flera lärare menar dock att kunskapskraven kan vara svårtolkade och att man bland lärarna fortfarande har vissa tolkningssvårigheter vilket i sig leder till svårigheter att vara tydlig med informationen gentemot eleverna.

Eleverna berättar att de främst blir informerade om vad de ska kunna genom att lärarna ger dem planeringar med vad eleverna beskriver som "det som de ska kunna och betygskriterier för de olika betygsslagen". Eleverna menar dock att det inte är alla lärare som delar ut planeringar. Vidare uppgir eleverna att

arbetet med planeringarna varierar, vilket enligt eleverna får konsekvenser för hur mycket de förstår av vad som krävs för att uppnå kunskapskraven. Flera elever uppger att kunskapskraven är svåra och ibland lite oklara, och att lärarna kan vara dåliga på att förklara skillnader i till exempel värdeord för eleverna. Några elever tror att det beror på att lärarna själva inte är säkra på de nya betygen. Eleverna ger några exempel på hur lärarna tydliggör värdeorden genom att visa elevtexter. Detta arbete görs dock inte av alla lärare och flera elever menar också att det är svårt att veta vad man ska kunna. En elev uttrycker det som "man gör sitt bästa och hoppas på ett bra betyg". Det digitala lärplattformssystem där elevernas omdömen ska sparas och som Kumla skola använder sig av, menar nästan samtliga av eleverna är alldeles för krångligt och inte användarvänligt. Flera av lärarna känner till det här och menar i sammanhanget att det därför är extra viktigt att den framåtsyftande delen av bedömning sker direkt på elevens uppgift, så att inte någon information går eleven förbi. Flera elever uppger att man i flera ämnen får en god feedback på prov eller uppgifter, men i vissa ämnen inte alls eller efter väldigt lång tid.

Tillsynen visar att samtliga eleverna inte i tillräcklig utsträckning informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tyresö kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 15 § skollagen

Följa upp bedömning och betygssättning

Bedömning

Tyresö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med att följa upp bedömning och betygssättning.

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen

Motivering

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och övriga föreskrifter uppfylls. Av skollagen framgår också att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarna.

Enligt rektorn och lärarna genomförs två betygskonferenser i varje år där elevernas resultat går igenom och diskuteras av rektorn och lärarna. Skolinspektionen har tagit emot dokument där innehållet i betygskonferenserna redovisas.

Bland annat diskuteras betygssättningen utifrån enskilda elever, men också hur betygen för innevarande termin är fördelade mellan ämne och klasserna. Bilden bekräftas i intervjun med lärarna.

Av intervjuerna och de dokument som Skolinspektionen tar del av framgår att relationen mellan nationellt prov och slutbetyg i viss mån följs upp i skolan, men inte analyseras tillräckligt över år eller på skolenivå. Det är heller inte tydligt hur analysen kopplas till de utvecklingsinsatser som skolan har gjort, bland annat inom matematiken. Rektorn kan till exempel vid Skolinspektionens besök inte redogöra för hur 2012 års relation såg ut annat än på individnivå. Detta innebär att resultaten inte heller har kunnat ligga till grund för planeringen av innevarande läsår. Flera lärare uppger att de inte känner till relationen mellan betyg och nationella prov på skolan, och detta gäller även flera matematiklärare, där avvikelserna har varit varierande under flera år.

Skolinspektionen noterar i sammanhanget att just relationen mellan det nationella provet i matematik och slutbetyget under en lång period krävt ytterligare analys av skolan. Detta framhölls redan 2009 då Skolinspektionen gjorde en kvalitetsgranskning av just matematikämnet i skolan.

I Skolinspektionens kontrollrättning av 2011 års nationella prov i engelska framkom att en relativt stor andel av eleverna fick ett lägre betyg vid Skolinspektionens omrättning än vid ursprungsrättningen. Detta gällde för såväl delprov B som delprov C. Vad gäller delprov B är det ovanligt att Skolinspektionens rättare tilldelar provet ett annat betyg än det ursprungliga. Detta förklaras i hög grad av att provet i allmänhet ses som enkelt att rätta, då det till exempel består av lucktexter och flervalsfrågor. Vid Skolinspektionens besök kan varken rektorn eller lärarna förklara varför just denna del avvek i relativt stor utsträckning.

Mot denna bakgrund vill Skolinspektionen poängtera vikten av att rektorn ansvarar för att betygssättningen är likvärdig. I det ingår att se till att skolan analyserar exempelvis sådana skillnader beskrivs ovan och tar reda på vad detta beror på. En sådan analys behöver göras såväl över tid som på skolenivå. Resultatet av analysen behöver ligga till grund för efterkommande planeringar av verksamheten.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i uppföljningen av bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tyresö kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 14 § och 4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgr11 2.8 Rektorns ansvar.

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Beslutsfattare

Jens Pettersson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om den riktade tillsynen

Allmänt om den riktade tillsynen

Skolinspektionen har, på regeringens uppdrag (regeringsbeslut U2011/6544/GV), i uppgift att årligen genomföra en viss central rättning av nationella prov inom grundskolan och gymnasieskolan. Syftet med en central rättning av nationella prov är främst att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning av proven över landet. I uppdraget ingår också att "utifrån indikationer på betydande avvikelser när det gäller dels rättning av nationella prov, dels betygssättning på nationella prov och i ämnen och kurser, vidta lämpliga åtgärder inom ramen för sin tillsynsverksamhet."

Den riktade tillsynen av området bedömning och betygssättning är en del av detta uppdrag. Under vårterminen 2012 genomförde Skolinspektionen en omrättning av nationella prov från 2011. I anslutning till omrättningen gör Skolinspektionen under hösten och vintern 2012/2013 en riktad tillsyn av de skolor som uppvisar de största avvikelserna mellan skolans rättning och Skolinspektionens omrättning. Tillsynen fokuserar på huruvida skolan arbetar i enlighet med författningarna vad gäller en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning.

Tillsynen omfattar 20 skolor, varav tio är grundskolor och tio gymnasieskolor. Varje skola får efter tillsynsbesöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. I grundskolan ingår ämnen engelska och svenska i tillsynen. Inom gymnasieskolan granskas kurser i engelska, matematik och svenska. Resultaten från samtliga skolbeslut kommer att sammanfattas i en övergripande rapport som publiceras i slutet av februari 2013.

Skolinspektionens granskning avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Granskningen fokuserar istället på i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar inom det granskade området som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga skolförfattningar. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som skolorna lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Resultatet från omrättningen redovisas som negativ och positiv avvikelse. Negativ avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett lägre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt. Positiv avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett högre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt.

Den frågeställning som ska besvaras är följande:

- Arbetar skolan för en likvärdig betygssättning?